

پارادایم نوین سیاست خارجی ایران

دکتر سعید چهر آزاد



تقدیم بہ:

دستانِ پرمہر پدرم کہ بحضاتِ شریف تحصیلِ رادیوینِ تلاشِ های
خالصانہ اش ہستم۔

و

چشمانِ زیبایِ مادرم کہ بہ زلالیِ چشمہ
دست بہ دعا برداشت۔

فهرست مطالب

مقدمه ۱۳

فصل اول: تمهیدات نظری: سازه انگاری

۱-۲ مقدمه.....	۲۶
۲-۲ نظریه سازه‌انگاری	۲۶
۱-۲-۲ هویت	۳۳
۲-۲-۲ موقعیت هویت در رویکرد سازه‌انگاری	۳۶
۳-۲ رابطه هویت و سیاست.....	۴۰
۱-۳-۲ هویت و سیاست خارجی	۴۱
۴-۲ سازه‌انگاری و سیاست خارجی	۴۴
۵-۲ گونه‌های هویت در رهیافت سازه‌انگاری	۴۶
۱-۵-۲ هویت حقوقی.....	۴۶
۲-۵-۲ هویت نوعی	۴۶
۳-۵-۲ هویت نقشی	۴۶
۴-۵-۲ هویت جمعی.....	۴۷
۶-۲ انواع هویت و پردازش هویت ملی.....	۴۷
۱-۶-۲ هویت سنتی (پیشا- مدرن).....	۵۰
۲-۶-۲ هویت مدرن	۵۰
۳-۶-۲ هویت پست - مدرن.....	۵۰
۷-۲ مفهوم شناسی هویت ملی و انواع آن.....	۵۱

۶ □ پارادایم نوین سیاست خارجی ایران

فصل دوم: هویت ملی ایران و شکل‌گیری سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران

۱-۳	مقدمه.....	۵۶
۱-۲-۳	لایه‌های هویت ملی ایران.....	۵۹
۲-۲-۳	منابع هویت ملی ایران.....	۶۴
۳-۳	هویت اسلامی.....	۷۲
۴-۳	هویت ایرانی.....	۷۶
۵-۳	هویت منبعث از مدرنیته غربی.....	۷۸
۶-۳	نشانگان هویتی نظام جمهوری اسلامی ایران.....	۷۹
۱-۶-۳	بیگانه ستیزی و غرب ستیزی.....	۷۹
۲-۶-۳	حمایت از مستضعفین.....	۸۱
۳-۶-۳	نفی سلطه‌گری و سلطه‌پذیری.....	۸۲
۴-۶-۳	اسلام سیاسی شیعی.....	۸۲
۵-۶-۳	استقلال طلبی.....	۸۳
۶-۶-۳	تکلیف‌گرایی.....	۸۵
۷-۳	مولفه‌های هویتی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران.....	۸۵
۱-۷-۳	استکبارستیزی.....	۸۶
۲-۷-۳	صدور انقلاب.....	۸۷
۳-۷-۳	عدالت طلبی.....	۹۱
۴-۷-۳	پیوند دین و سیاست.....	۹۲
۵-۷-۳	جهان سوم‌گرایی.....	۹۳
۶-۷-۳	قاعده نفی سبیل.....	۹۵
۷-۷-۳	اصل دعوت.....	۹۶

فصل سوم: انگاره هویت ملی و تکوین سیاست خارجی دولت هاشمی رفسنجانی

۱-۴	مقدمه.....	۱۰۰
۲-۴	نظام معنایی زمانه دولت هاشمی.....	۱۰۱
۱-۲-۴	دولت پسا - جنگ.....	۱۰۱

فهرست مطالب □ ۷

- ۲-۲-۴ نوع تفسیر از اسلام..... ۱۰۳
- ۳-۲-۴ توسعه محوری..... ۱۰۴
- ۴-۲-۴ هویت مجدد..... ۱۰۵
- ۵-۲-۴ نوع تعریف از منفعت ملی..... ۱۰۷
- ۶-۲-۴ پراگماتیسم..... ۱۰۷
- ۷-۲-۴ خصوصی سازی..... ۱۰۸
- ۸-۲-۴ بازنگری قانون اساسی..... ۱۰۹
- ۹-۲-۴ گفت‌وگو و واقع‌گرایی..... ۱۱۰
- ۱۰-۲-۴ اعتدال..... ۱۱۱
- ۱۱-۲-۴ تغییر تصمیم سازان..... ۱۱۲
- ۳-۴ مسئله ایران و سیاست خارجی زمانه موسوم به سازندگی..... ۱۱۳
- ۱-۳-۴ تغییر درک ایدئولوژیک از سیاست بین‌المللی به درک ژئوپلیتیک از آن..... ۱۱۴
- ۲-۳-۴ تقدم منافع ملی بر مصالح فراملی..... ۱۱۵
- ۳-۳-۴ توسعه ملی و گسترش مناسبات بین‌المللی..... ۱۱۶
- ۴-۳-۴ حفظ تمامیت ارضی و حاکمیت ملی..... ۱۱۷
- ۵-۳-۴ «منطقه‌گرایی ملت‌گرایانه» به جای «صدور امت‌گرایانه»..... ۱۱۸
- ۶-۳-۴ تنش زدایی و همزیستی مسالمت‌آمیز (برای تقویت جایگاه ایران)..... ۱۱۹
- ۷-۳-۴ افزایش جایگاه امنیت و قدرت ملی..... ۱۲۱
- ۸-۳-۴ نوسازی به مثابه ایران‌گرایی..... ۱۲۱
- ۴-۴ مسئله اسلام و سیاست خارجی زمانه موسوم به سازندگی..... ۱۲۲
- ۱-۴-۴ جمهوری اسلامی ایران به مثابه دولت اسلامی..... ۱۲۳
- ۲-۴-۴ استقلال طلبی اعتراضی..... ۱۲۴
- ۳-۴-۴ عدالت در مسیر توسعه..... ۱۲۵
- ۴-۴-۴ تمایلات مداراجویانه..... ۱۲۶
- ۵-۴-۴ توزان‌سازی مصلحت‌گرایانه..... ۱۲۷
- ۶-۴-۴ تفسیری نوین از صدور انقلاب..... ۱۲۸
- ۷-۴-۴ حمایت از نهضت‌ها و جنبش‌های آزادی‌بخش (با تاکید بر منطقه)..... ۱۲۹

۸ □ پارادایم نوین سیاست خارجی ایران

- ۴-۵ مسئله غرب و سیاست خارجی زمانه‌ی موسوم به سازندگی..... ۱۳۰
- ۴-۵-۱ تلقی واقع‌بینانه از نظم و نظام بین‌الملل..... ۱۳۱
- ۴-۵-۲ رویکرد تسامح محور با ایالات متحده آمریکا..... ۱۳۲
- ۴-۵-۳ گفت و گوهای انتقادی با اروپا..... ۱۳۲
- ۴-۵-۴ اتخاذ استراتژی چندجانبه‌گرایی..... ۱۳۴
- ۴-۵-۵ توسعه سرمایه‌دارانه و سیاست خارجی برون‌گرا..... ۱۳۵
- ۴-۵-۶ جهانی شدن و دیپلماسی اقتصادی با غرب..... ۱۳۵
- ۴-۵-۷ سازمان‌های بین‌المللی و سیاست خارجی دولت سازندگی..... ۱۳۶

فصل چهارم: انگاره هویت ملی و تکوین سیاست خارجی دولت خاتمی

- ۵-۱ مقدمه..... ۱۴۰
- ۵-۲ نظام معنایی زمانه دولت خاتمی (موسوم به اصلاحات)..... ۱۴۱
- ۵-۲-۱ توسعه سیاسی و پروژه دموکراسی خواهی..... ۱۴۱
- ۵-۲-۲ گذار از جامعه انقلابی به جامعه مدنی..... ۱۴۳
- ۵-۲-۳ اصلاح طلبی به مثابه یک گفتمان..... ۱۴۴
- ۵-۲-۴ الهیات «مردم‌سالاری دینی»..... ۱۴۴
- ۵-۲-۵ ماهیت دموکراتیک انقلاب اسلامی..... ۱۴۶
- ۵-۲-۶ بسط آزادی (مطبوعات)..... ۱۴۶
- ۵-۲-۷ در ستایش تساهل و تسامح..... ۱۴۸
- ۵-۲-۸ هستی‌شناسی قانون‌گرایی..... ۱۴۸
- ۵-۲-۹ غلبه گفتمان پلورالیسم فرهنگی..... ۱۴۹
- ۵-۲-۱۰ ذهنیت مردم‌سالارانه از اسلام (فهم مومنانه از دموکراسی)..... ۱۵۰
- ۵-۲-۱۱ قبض و بسط قانون اساسی..... ۱۵۱
- ۵-۳ مسئله ایران و سیاست خارجی زمانه موسوم به اصلاحات..... ۱۵۱
- ۵-۳-۱ جهت‌گیری بی‌طرفی مثبت و بازتعریف منافع ملی..... ۱۵۲
- ۵-۳-۲ صلح مردم‌مدارانه..... ۱۵۳
- ۵-۳-۳ فرهنگ ملی و سازگاری جویی در سیاست خارجی..... ۱۵۴

فهرست مطالب □ ۹

- ۴-۳-۵ چرخش نخبگان و سیاست خارجی فرهنگ گرا ۱۵۵
- ۵-۳-۵ ترسیم تصویری مُصلِحانه از «ایران» ۱۵۶
- ۶-۳-۵ صدور انقلاب و ماهیت بین الاذهانی آن ۱۵۶
- ۴-۵ مسئله اسلام و سیاست خارجی زمانهٔ موسوم به اصلاحات ۱۵۷
- ۱-۴-۵ روایتی نوین از اسلام و سیاست خارجی ۱۵۸
- ۲-۴-۵ صورت بندی جدید برای رهبری جهان اسلام ۱۵۹
- ۳-۴-۵ صلح گرایی اسلامی ۱۶۰
- ۴-۴-۵ دیالوگ ایران اسلامی و غرب: قرائتی و سازانه ۱۶۱
- ۵-۴-۵ پسا - اسلام سیاسی و سیاست خارجی زمانهٔ خاتمی ۱۶۲
- ۶-۴-۵ عدالت اسلامی و صلح عادلانه ۱۶۳
- ۷-۴-۵ «دموکراسی ارشادی فقیه» و سیاست خارجی زمانهٔ اصلاحات ۱۶۴
- ۵-۵ مسئله غرب و سیاست خارجی زمانهٔ موسوم به اصلاحات ۱۶۵
- ۱-۵-۵ قرائتی کانتی از سیاست خارجی ۱۶۶
- ۲-۵-۵ تقید به معاهدات و هنجارهای بین‌المللی ۱۶۷
- ۳-۵-۵ سازمان‌های بین‌المللی و دولت زدایی از سیاست خارجی ۱۶۸
- ۴-۵-۵ چند جانبه‌گرایی گفتمانی و فرا-هژمونیک ۱۶۹
- ۵-۵-۵ رئالیسم ایران‌اسلامی در برابر پارادایم غربی ۱۷۰
- ۶-۵-۵ تنش زدایی و تشنج پیرایی ۱۷۱
- ۷-۵-۵ باور - وارهٔ گفتگوی تمدن‌ها ۱۷۲
- ۸-۵-۵ فرا-روایت اعتماد سازی ۱۷۳
- ۹-۵-۵ دیپلماسی «غنی سازی اورانیوم» ۱۷۴
- ۱۰-۵-۵ پروبلماتیک «جهانی شدن» و سیاست خارجی زمانهٔ اصلاحات ۱۷۵

فصل پنجم: انگاره هویت ملی و تکوین سیاست خارجی دولت احمدی نژاد

- ۱-۶-۱ مقدمه ۱۷۸
- ۲-۶-۱ نظام معنایی زمانهٔ دولت احمدی نژاد (موسوم به اصول گرایی) ۱۷۹
- ۱-۲-۶-۱ نقدِ نوستالژیک گرای «امر واپسین» ۱۷۹

۱۰ □ پارادایم نوین سیاست خارجی ایران

- ۱۸۰ ۲-۲-۶ دولت عدل اسلامی (عدالت گرایی).....
- ۱۸۱ ۳-۲-۶ مسئله موعودیت و «فرجام گرایی الهی».....
- ۱۸۲ ۴-۲-۶ ثنویت پنداری و مانوی‌نگری نظام هستی.....
- ۱۸۳ ۵-۲-۶ نوع نگرش دینی و اسلام سیاسی اصولگرایانه.....
- ۱۸۴ ۶-۲-۶ تعالی در تقابل با توسعه.....
- ۱۸۴ ۷-۲-۶ دشواره «استحاله فرهنگی».....
- ۱۸۵ ۸-۲-۶ بروز اراده‌گرایی: تقابل خرد فرديخرد جمعی.....
- ۱۸۶ ۳-۶ مسئله ایران و سیاست خارجی زمانه موسوم به اصولگرایی.....
- ۱۸۷ ۱-۳-۶ اهتمام به فناوری هسته‌ای به مثابه «الگوسازی».....
- ۱۸۷ ۲-۳-۶ استعاره «تعالی» در سیاست خارجی ایران.....
- ۱۸۸ ۳-۳-۶ نمودها و نمادهای «دیپلماسی نوروز».....
- ۱۸۹ ۴-۳-۶ بافتار اسطوره‌گرایانه سیاست خارجی ایران.....
- ۱۹۰ ۵-۳-۶ ماهیت الگوپردازانه و مدل سازانه از صدور انقلاب.....
- ۱۹۱ ۶-۳-۶ ملازمه «ایرانیت» و «اسلامیت».....
- ۱۹۲ ۷-۳-۶ میکرو-پولتیک «مکتب ایرانی».....
- ۱۹۳ ۴-۶ مسئله اسلام و سیاست خارجی زمانه موسوم به اصول گرایی.....
- ۱۹۴ ۱-۴-۶ «هرمنوتیک فطرت» و آرمان‌گرایی اسلامی.....
- ۱۹۵ ۲-۴-۶ اسلام ضد هژمون و ققنوس «عدالت» در سیاست خارجی.....
- ۱۹۶ ۳-۴-۶ اصل دعوت و سوژه «دیپلماسی مراسله‌ای».....
- ۱۹۸ ۴-۴-۶ اسلام‌یاسیون چندجانبه‌گرایانه (تولی).....
- ۱۹۹ ۵-۴-۶ ایستار «مسئولیت گرایی فزاینده».....
- ۱۹۹ ۶-۴-۶ گروه‌های اسلامی به مثابه پیش‌فراوان ضد هژمونیک.....
- ۲۰۰ ۷-۴-۶ صعود ملت‌ها-هبوط دولت‌ها.....
- ۲۰۱ ۸-۴-۶ هویت سیاست خارجی «مهرورزانه».....
- ۲۰۲ ۹-۴-۶ گسست از «ترمیدور» و پیوست به آرمان «انقلاب اسلامی».....
- ۲۰۳ ۵-۶ مسئله «غرب» و سیاست خارجی زمانه موسوم به اصول گرایی.....
- ۲۰۴ ۱-۵-۶ رویکرد ستیزجویانه به سامان غرب‌گرایانه نظام بین‌الملل.....

فهرست مطالب □ ۱۱

۲۰۵ در مذمتِ غرب (تبری)
۲۰۶ حیثِ خیالیِ «هولوکاست» و کشمکش با اسرائیل
۲۰۷ مقبولیت‌زداییِ گزیده از سازمان‌های بین‌المللی
۲۰۸ گرت‌برداری از اولترا-مارکسیسم بین‌الملل
۲۱۰ اقتباس از خط مشی «نگاه به شرق»
۲۱۱ زلزله در نگاه‌آبژه محورِ غرب به کشورها
۲۱۱ دولت کریمه - نظام سرمایه داری
۲۱۲ تفسیرِ بازگونه از روابط خارجی (تقدم کیفیت بر کمیت)

فصل ششم: نتیجه‌گیری و پیشنهادات

۲۲۳ منابع و مأخذ
۲۲۳ منابع فارسی
۲۲۳ کتاب
۲۲۶ مقاله
۲۳۲ پایان نامه